

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

***«Права людини: методологічний, гносеологічний та
онтологічний аспекти», присвяченої 75-річчю
проголошення Загальної декларації прав людини***

(м. Дніпро, 5 грудня 2023 р.)

Дніпро
2024

*Схвалено Науково-методичною радою
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ (протокол № від 21 лютого
С 2024 р.)*

«Права людини: методологічний, гносеологічний та онтологічний аспекти», присвяченої 75-річчю проголошення Загальної декларації прав людини м. (Дніпро, 5 грудня 2023 р.); укладачі канд. юрид. наук, доцент І.А. Сердюк, викладач М.П. Войтюк. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2024. 382 с.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, в якій взяли участь представники понад 30 державних органів, установ, громадських організацій, закладів вищої освіти, а також міжнародних і зарубіжних інституцій, серед яких Моніторингова місія ООН з прав людини в Україні, юридичний факультет Бакинського державного університету, університет Кастомону (Туреччина), Спільна китайсько-українська платформа інноваційного співробітництва Heilongjiang Huayue Oriental Culture Communication Co.

Тематика публікацій охоплює широке коло питань, які торкаються проблематики методології дослідження прав і свобод людини, а також інших, пов'язаних із ними соціальних феноменів, міжнародних стандартів дотримання прав людини та їх імплементації в національну правову систему, удосконалення міжнародних і національних механізмів реалізації, охорони та захисту прав людини, дотримання прав людини під час міждержавних збройних конфліктів, а також війни в Україні й ін.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції можуть бути використані в науково-дослідній роботі й освітньому процесі ЗВО, які здійснюють підготовку правників і правоохоронців, а також у законотворчості та правоохоронній діяльності.

Матеріали подано в редакції авторів тез. Оргкомітет не несе відповідальності за зміст та автентичність поданих матеріалів

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

канд. юрид. наук **О.Ю. Камишанський** (голова); докт. юрид. наук, проф. **В.О. Боняк** (заст. голови); канд юрид. наук, доц. **А.В. Самотуга**; канд. юрид. наук, доц. **І. А. Сердюк, М. П. Войтюк**

©ДДУВС, 2024
©Автори, 2023

Кучук А., ДІЯ ПРАВА В ЕКСТРАОРДИНАРНИХ УМОВАХ: СПРОБА ОСМИСЛЕННЯ	82
Магновський І., ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ: ПОГЛЯД СУЧАСНОСТІ.....	86
Марченко О., МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВА ЛЮДИНИ НА БЕЗПЕЧНЕ ДОВКІЛЛЯ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ	90
Миронюк Р., ОСОБЛИВОСТІ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ГРОМАДЯН У ВИПАДКУ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ОКРЕМІ ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ДОРОЖНЬОГО РУХУ	93
Селіхов Д., ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ НАЙМАНИХ ПРАЦІВНИКІВ КАРЛІВСЬКОГО ТА ІНШИХ ПОМІЩИЦЬКИХ МАЄТКІВ ПОЛТАВЩИНИ ПІСЛЯ АГРАРНИХ РЕФОРМ 60 – х РОКІВ ХІХ ст.	97
Триняк М., ПРАВА ЛЮДИНИ У КОНТЕКСТІ ЦІННОСТЕЙ РАЦІОНАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	101
Skyba E., HISTORICAL AND PHILOSOPHICAL ANALYSIS OF THE EVOLUTION OF THE CONCEPT OF HUMAN RIGHTS	104
Захарчук-Борисенко Н., ДИСКРЕЦІЙНІ ПОВНОВАЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ	

«Права людини: методологічний, гносеологічний та онтологічний аспекти», присвяченої 75-річчю проголошення Загальної декларації прав людини

МАГНОВСЬКИЙ Ігор Йосифович,
*професор кафедри теорії
та історії держави і права
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Одеського державного університету
внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ: ПОГЛЯД СУЧАСНОСТІ

Нині внутрішні політико-правові перетворення в Україні на тлі зовнішніх тенденцій її інтеграції у європейську спільноту актуалізують значимість питання щодо забезпечення прав і свобод людини та громадянина в державі, де одне із ключових місць у даному ракурсі посідає правоохоронна діяльність Національної поліції, що об'єктивно зумовлює формулювання новітніх науково обґрунтованих теоретико-прикладних засад поліцейської діяльності у зазначеній сфері, котрі б концептуально відповідали теперішнім напрямкам розбудови демократичної, правової, соціальної держави і розвитку громадянського суспільства.

О. Я. Хольвінська справедливо констатує, що в організаційно-правовому механізмі забезпечення прав і свобод людини та громадянина правоохоронні органи, доповнюючи один одного в процесі взаємодії, утворюють систему, яка постає ядром забезпечення порушених прав і свобод людини та громадянина. Спеціальним суб'єктом управління в організаційно-правовому механізмі забезпечення прав і свобод людини та громадянина є поліція, яка створюється і функціонує як складова частина єдиної централізованої системи органів виконавчої влади у сфері внутрішніх справ, з її складовими підрозділами, організаціями та службами. Керівництво діяльністю поліції здійснюють у межах своєї компетенції керівник поліції, а також керівники територіальних органів поліції. Діяльність поліції в організаційно-правовому механізмі зумовлена її компетенцією, зокрема правами і обов'язками, які встановлені Законом України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року [1], а також спеціальними нормативно-правовими актами [2, с. 439–440].

Своєю чергою Д. С. Денисюк зауважує, що особливе правове становище

Національної поліції України зумовлене обсягом і складністю її роботи у галузі здійснення правоохоронної діяльності, а також тим, що на неї покладається основний тягар протидії злочинності та з провадження превентивної й профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчиненню правопорушень з метою реалізації єдиної державної політики у сферах забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, яка є складовою внутрішньої політики суверенної та незалежної України [3, с. 133].

За твердженням М. П. Гурковського, С. С. Єсімова, зміст форм і методів діяльності поліції щодо забезпечення прав і свобод зумовлені конкретно-історичними обставинами. Поява інноваційних технологій породила кіберзлочинність, боротьба з якою потребує використання нових ефективних методів діяльності поліції. Це вимагає постійного наукового аналізу з урахуванням закономірностей і тенденцій розвитку суспільства та держави, що у свою чергу неодмінно буде сприяти реалізації конституційного завдання держави щодо визнання, дотримання та захисту прав і свобод людини і громадянина в суспільстві [4, с. 184].

Водночас, з точки зору Ю. Ю. Орлова та С. С. Чернявського, необхідність створення постійно діючого механізму розроблення новацій у правоохоронній сфері, їх наукової апробації та впровадження в роботу органів внутрішніх справ на сьогодні є очевидною. Від того, наскільки чітко буде працювати цей механізм, зрештою, залежатиме: по-перше, ефективність виконання ОВС покладених на них завдань (завдяки озброєності правоохоронної практики новітніми досягненнями науки і техніки); по-друге, здатність правоохоронної системи до швидких і своєчасних трансформацій відповідно до суспільних вимог, що змінюються (що на дасть змогу гармонізувати розвиток ОВС із прогресом громадянського суспільства в Україні) [5, с. 5–6]. Додамо, що увесь цей комплекс заходів слугуватиме ефективному забезпеченню дотримання прав і свобод людини у правоохоронній діяльності Національної поліції України.

У контексті вдосконалення правоохоронної діяльності Національної поліції у сфері забезпечення прав і свобод людини та громадянина, то як стверджує А. А. Циганенко, у сучасній правовій науці дана проблема має кілька напрямів – це законодавче забезпечення такої діяльності, а також і компетенції Національної поліції України щодо забезпечення публічного порядку та публічної безпеки [6, с. 54].

Відтак К. Л. Бугайчук визначає правову основу діяльності Національної поліції України як сукупність правових норм, що закріплюються у національних та міжнародних нормативно-правових актах і регулюють

«Права людини: методологічний, гносеологічний та онтологічний аспекти», присвяченої 75-річчю проголошення Загальної декларації прав людини суспільні відносини, які виникають у процесі її діяльності із надання поліцейських послуг у сферах забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, надання послуг з допомоги особам, які її потребують, а також у сферах публічного адміністрування та взаємодії з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування та громадськістю [7, с. 129].

У своїх роздумах О. Ф. Кобзар звертає увагу на те, що в сучасних умовах поліцейська діяльність постає тим інструментом державного апарату, який спрямований на забезпечення реалізації та захисту законних прав і свобод людини і громадянина. Шляхом здійснення поліцейської діяльності відбувається реалізація «людиноцентристського принципу» побудови взаємовідносин між державою та людиною, за якого остання постає найбільшою цінністю й уся діяльність держави спрямована на задоволення її потреб та інтересів [8, с. 33].

Загалом на переконання О. М. Бандурки, основною метою державної політики у правоохоронній сфері має бути створення такої моделі стану функціонування правоохоронної сфери, за якої можливо буде привести діяльність відповідних правоохоронних органів у відповідність до кращих світових стандартів забезпечення прав і свобод людини та внутрішньодержавних потреб. Тому одним із важливих напрямів державної політики у правоохоронній сфері повинна стати оптимізація системи завдань і функцій правоохоронних органів, приведення структури та чисельності зазначених органів у відповідність до вимог Європейського Союзу, забезпечення соціально-сервісного характеру їх діяльності, вдосконалення системи нормативно-правових актів, які регламентують специфіку забезпечення правопорядку в державі, тощо [9, с. 14].

Отже, відповідне утвердження права і свободи людини є одним із основоположних факторів національного державотворення, де в особі компетентних державних органів по їх забезпеченню, одне з ключових місць займає саме Національна поліція України, адже її ефективність має визначальне значення у даному аспекті для суспільного розвитку. Таким чином, реалії сьогодення зобов'язують Національну поліцію України до суттєвих трансформаційних змін, щоб забезпечити реалізацію стратегічних пріоритетів поліцейської діяльності згідно до затребуваних вимог належного дотримання прав людини.

1. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
2. Хольвінська О. Я. Місце і роль поліції у механізмі забезпечення права людини і громадянина в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Серія «Юридичні науки»*. 2016. № 845. С. 439–442.
3. Денисюк Д. С. Правові основи діяльності Національної поліції України в умовах верховенства права. *Наук. вісн. Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2017. Вип. 39. Т. 1. С. 133–135.
4. Гурковський М. П., Єсімов С. С. Основні форми та методи діяльності поліції у сфері забезпечення конституційних прав людини та громадянина в Україні. *Наук. вісн. Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 4. С. 171–186.
5. Чернявський С. С., Орлов Ю. Ю. Актуальні проблеми організації науководослідної та дослідно-конструкторської роботи в системі МВС України. *Наук. вісн. Нац. акад. внутр. справ*. 2016. № 1. С. 5–18.
6. Циганенко А. А. Напрямки удосконалення діяльності Національної поліції щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина. *Правова держава*. 2019. № 35. С. 54–61.
7. Бугайчук К. Л. Правові основи діяльності Національної поліції України. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Вип. 2 (23). Т. 3. С. 125–130.
8. Кобзар О. Ф. Поліцейська діяльність в Україні: адміністративно-правовий аспект: монографія. Харків; Дніпропетровськ: Панов, 2015. 316 с.
9. Бандурка О. М. Ключові пріоритети державної політики у правоохоронній сфері в контексті необхідності прийняття закону України «Про органи внутрішніх справ». *Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України: зб. матеріалів наук.-практ. конф.* (Харків, 15 квіт. 2015 р.). Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2015. С. 13–17.

Наукове видання

**«Права людини: методологічний, гносеологічний та онтологічний
аспекти»,**

присвяченої 75-річчю проголошення
Загальної декларації прав людини

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції
(м. Дніпро, 5 грудня 2023 р.)

Відповідальна за випуск

д.ю.н., професор В.О. Боняк